

*До спеціалізованої вченої ради ДФ 35.051.121
у Львівському національному
університеті імені Івана Франка
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1*

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Сеника Тараса Богдановича
«Відкладення судового розгляду у кримінальному провадженні»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Як слушно зазначає у роботі дисертант, затягування судового розгляду у кримінальному провадженні, збільшення випадків зловживання учасниками судового провадження своїми процесуальними правами є вкрай негативними явищами. При цьому Україна, як правова держава, повинна забезпечити дотримання розумних строків проведення судового розгляду кримінального провадження та організувати судочинство у спосіб, що дасть можливість оперативно виконувати покладені на суди функції.

Лише упродовж 2022 року кількість фактів відкладення судового розгляду кримінальних проваджень (справ) місцевими загальними судами становила 336 тис. Тривале перебування справ на розгляді місцевих загальних судів, як і в попередні роки, зумовлене неприбуттям у судові засідання учасників кримінального провадження. Окрім статистичних даних, варто зазначити й про те, що судові інстанції по-різному трактують одні й ті ж обставини, як такі, що можуть стати підставами для відкладення судового розгляду.

У науці кримінального процесу досі не сформульовано ознак поняття «відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні», не напрацьовано його загальноприйнятого визначення. Понад те, вітчизняне кримінальне процесуальне законодавство не містить достатньо ефективних механізмів захисту правосуддя від штучного затягування строків судового розгляду, дієвих санкцій за

невиконання процесуальних обов'язків та зловживання процесуальних прав учасниками судового провадження.

Актуальність обраної теми зумовлюється ще й тим, що КПК України запровадив низку новел, що належать до проблем відкладення судового розгляду кримінального провадження. У зв'язку із необхідністю підвищення ефективності правового регулювання, правильного спрямування правозастосовної діяльності виникає потреба у проведенні наукового дослідження відкладення судового розгляду кримінального провадження. З цих міркувань, робота Сеника Тараса Богдановича «Відкладення судового розгляду у кримінальному провадженні», подана на рецензію на здобуття ступеня доктора філософії є актуальною та затребуваною, має важливе теоретичне та практичне значення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація підготовлена в межах наукової теми кафедри кримінального процесу та криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка «Проблеми забезпечення ефективності норм кримінального процесуального права та практики їх застосування з урахуванням новітніх змін» (номер державної реєстрації 0121U110820). Тему дослідження «Відкладення судового розгляду у кримінальному провадженні» затверджено Вченою радою Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 43/12 від 12 грудня 2017 р.) та схвалено Координаційним бюро Національної академії правових наук України (№ 1004 від 12 грудня 2017 р.).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність.

Сформульовані у дисертаційній роботі та опубліковані Сеником Т.Б. у наукових працях теоретичні положення, висновки та рекомендації відповідають встановленим вимогам, що висувуються до подібного роду наукових досліджень. Належний рівень їхньої обґрунтованості забезпечено вирішенням поставлених завдань та широкою апробацією одержаних результатів.

Положення, висновки і рекомендації, викладені та сформульовані у дисертаційному дослідженні, ґрунтуються на широкому використанні праць

вітчизняних і зарубіжних науковців у галузях філософії, теорії права, кримінального та кримінального процесуального права, вивченні 200 матеріалів кримінальних проваджень, судовий розгляд яких відбувався упродовж 2016-2022 років, позицій ККС ВС, листів ВСС України та правоположень, викладених у постановах його Пленуму, даних судової статистики, опублікованих на веб-порталі «Судова влада України», результатах анкетування, у межах якого опитано 10 суддів 9 місцевих судів, 10 суддів апеляційних судів, 30 прокурорів місцевих прокуратур та 50 адвокатів.

Мета представленої на рецензування роботи, узгоджується із обраною темою. Коректне застосування методів дослідження стало підґрунтям отримання результатів, які містять елементи наукової новизни та мають практичну цінність.

Загалом, ознайомлення із змістовним наповненням дисертаційної роботи Сеника Тараса Богдановича дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, що представлено в ній характеризуються повнотою дослідження, послідовною та логічною структурною побудовою, що свідчить про цілісність дослідження.

4. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що ця дисертація є першим у вітчизняній науці кримінального процесу теоретичним і прикладним дослідженням відкладення судового розгляду кримінального провадження, в якому з'ясовані наукові та практичні питання цього кримінального процесуального інституту, сформульовано низку науково-обґрунтованих положень, висновків і пропозицій, які мають суттєве значення для правничої науки та правозастосовної діяльності

Серед найбільш важливих наукових результатів, що визначають новизну дисертаційної роботи можна відзначити такі:

- сформульовано ознаки поняття «відкладення судового розгляду», а саме: 1) перенесення судового розгляду на визначені у майбутньому час (на конкретний строк, після закінчення якого судовий розгляд неодмінно має бути продовжено у чітко визначені день, годину, місце); 2) необхідність забезпечення належних процесуальних умов для проведення подальшого розгляду

кримінального провадження; 3) відкладення розгляду в кримінальному провадженні здійснюється з ініціативи суду чи за клопотанням учасників кримінального провадження; 4) обов'язковість вжиття заходів щодо усунення обставин, які зумовили необхідність відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні; 5) вжиття таких заходів здійснюється лише з метою продовження та закінчення судового розгляду;

- обґрунтовано поділ підстав для відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні на кілька груп: 1) ненавмисні; 2) навмисні; 3) поважні; 4) не поважні; 5) інші перешкоди;

- аргументовано, що порядок відкладення судового розгляду кримінального провадження складається з декількох етапів: 1) встановлення юридичних фактів, які спричиняють відкладення судового розгляду; 2) вибір кримінальної процесуальної норми, що підлягає застосуванню; 3) заслуховування думок сторін кримінального провадження, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, з цього питання; 4) ухвалення рішення про відкладення судового розгляду;

- запропоновано доповнити ч. 3 ст. 322 КПК України приписом про те, що строк відкладення судового розгляду не повинен перевищувати десять днів з моменту винесення ухвали про відкладення судового розгляду;

- запропоновано ч. 6 ст. 323 КПК України викласти у такій редакції: «У разі встановлення судом систематичних неповажних причин неприбуття адвоката у судові засідання, суд відкладає судовий розгляд на десять днів та може постановити окрему ухвалу з направленням її до відповідної Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури для вжиття заходів реагування. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури зобов'язана повідомити суд про вжиті заходи протягом десяти днів з дня надходження окремої ухвали»;

- удосконалено правові позиції щодо розмежування інститутів «перерви в судовому засіданні», «зупинення судового провадження» та «відкладення судового розгляду кримінального провадження»

- обґрунтовано пропозиції щодо розширення системи підстав для відкладення судового розгляду у кримінальному провадженні.

5. Теоретичне та практичне значення одержаних здобувачем результатів.

Значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані наукові результати, висновки та науково обґрунтовані пропозиції можуть бути використанні у:

- у законотворчій діяльності – при внесенні змін і доповнень до КПК України;
- у правозастосовній діяльності – як рекомендація для діяльності суду та учасників судового провадження. Пропозиції і рекомендації, викладені у дисертації, прийняті і використовують у практичній діяльності Львівського апеляційного суду, Франківського районного суду м. Львова, адвокатів Львівської області (відгук Голови Львівського апеляційного суду, відгук Голови Франківського районного суду міста Львова, довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження у роботу Ради адвокатів Львівської області від 2 березня 2023 р. № 50);

- у науково-дослідній сфері – для подальшого напрацювання проблематики відкладення судового розгляду у кримінальному провадженні зокрема та загальних положень судового розгляду загалом;

- у навчальному процесі – при підготовці навчально-методичних матеріалів з курсу «Кримінальне процесуальне право України», при підготовці науково-практичних коментарів до КПК України, курсів лекцій, посібників, підручників. Результати дисертації використовують у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету (акт впровадження від 6 березня 2023 р.) та Львівського державного університету внутрішніх справ (акт впровадження від 7 березня 2023 р.).

6. Повнота викладу матеріалу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Наукові положення, результати та висновки дисертаційного дослідження підтверджуються апробацією на 15 вітчизняних та міжнародних наукових конференціях та висвітлені в 11 наукових статтях (з них п'ять у фахових виданнях України, одна у нефарховому виданні України, п'ять у наукових виданнях інших держав). Опубліковані наукові праці дисертанта, які зараховані за темою

дисертації, відповідають чинним вимогам, що встановлені для здобуття ступеня доктор філософії.

7. Відомості про дотримання академічної доброчесності.

У поданій на рецензування дисертації та наукових публікаціях Сеника Тараса Богдановича порушення академічної доброчесності не виявлено. Робота не містить ознак академічного плагіату чи інших порушень, які могли би поставити під сумнів самостійний характер виконання дисертантом представленої наукової роботи. Це дозволяє зробити висновок про дотримання авторкою вимог академічної доброчесності.

8. Зауваження та дискусійні положення дисертації.

Дисертаційна робота Сеника Т.Б. за своїм змістом і формою є завершеним самостійним науковим дослідженням. Високо оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, разом з тим, варто зазначити про низку дискусійних положень та/або таких, що потребують додаткової аргументації, які містяться у ній, а саме:

1) На с. 10 дисертаційної роботи (наукова новизна одержаних результатів) автором запропоновано відобразити у ч. 3 ст. 321 КПК України, положення про те, що при відкладенні судового розгляду у зв'язку з неявкою чи вибуттям судді, судовий розгляд повинен відбутися *не пізніше наступного дня* з моменту винесення ухвали про відкладення судового розгляду. Як видається, запропонований строк є занадто коротким і не дозволить забезпечити права та законні інтереси учасників судового провадження.

Разом з тим, на с. 81 та с. 197 (Додаток Б), дисертант пропонує доповнити ч. 3 ст. 321 КПК України так: *«При відкладенні судового розгляду у зв'язку з вибуттям судді, судовий розгляд повинен відбутися не пізніше десяти днів з моменту винесення ухвали про відкладення судового розгляду»*. Тут вже не міститься положення щодо неявки судді і вказано інший строк. Очевидно, ці пропозиції щодо доповнення КПК України доцільно уніфікувати.

2) На думку рецензента, запропоноване автором визначення *«відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні – це викликане*

необхідністю забезпечення належних процесуальних умов для проведення подальшого слухання кримінального провадження, і у цьому зв'язку виражене у процесуальній формі перенесення на конкретний строк розгляду кримінального провадження, що здійснюється з ініціативи суду чи за клопотанням учасників кримінального провадження, в результаті чого вживаються заходи щодо усунення обставин, які стали підставою для відкладення судового розгляду з метою його продовження та закінчення» (с. 27) є досить громіздким. Автор немовби намагається «врахувати всі деталі» інституту відкладення судового розгляду у цій дефініції.

3) Потребує додаткового обґрунтування положення, пропонуване дисертантом, що міститься у дисертації: *«Строк відкладення судового розгляду не повинен перевищувати десяти днів з моменту винесення ухвали про відкладення судового розгляду, крім випадків передбачених цим Кодексом»*. Так, на с. 89 автор пише, що «строк у десять днів виглядає «безпечним», ... Однак важко вважати його оптимальним у світлі безперервності судового розгляду...». З огляду на це, до кінця залишається незрозумілим якими критеріями керувався дисертант при виборі строку.

4) На с. 91 дисертаційного дослідження автор пропонує закріпити у ч. 5 ст. 323 КПК України: *«Особа, яка обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, санкція статті якого не пов'язана з позбавленням волі, має право подати клопотання про проведення судового розгляду за її відсутності»*. Дане положення (пропозиція) потребує детальнішого роз'яснення у роботі (зокрема, у контексті права особи на захист, принципу змагальності, принципу безпосередності дослідження показань, речей і документів та ін.).

Зазначені рецензентом положення стосуються, в основному шляхів і способів доповнення та поглиблення наукових спостережень, викладених у дисертації, не торкаються її основної суті і не применшують позитивної оцінки роботи.

9. Загальна оцінка дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Сеника Тараса Богдановича на тему «Відкладення судового розгляду у кримінальному провадженні», є самостійним завершеним науковим дослідженням, містить наукову новизну, відповідає вимогам «Порядку

підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), та вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Сенік Тарас Богданович – за результатами публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

доцент кафедри кримінального
процесу і криміналістики
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
кандидат юридичних наук, доцент

Марта МАЗУР